

Briselē, 2023. gada 25. janvārī
(OR. en)

5692/23

ENV 63
AGRI 29
FIN 82
PESTICIDE 5
PHYTOSAN 3
RECH 30
EDUC 31
JEUN 22
CONSOM 15
FORETS 4
RELEX 87

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 24. janvāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 35 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI ES Apputeksnētāju iniciatīvas pārskatīšana Jaunais kurss attiecībā uz apputeksnētājiem

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 35 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 35 *final*

Briselē, 24.1.2023.
COM(2023) 35 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

ES Apputeksnētāju iniciatīvas pārskatīšana

Jaunais kurss attiecībā uz apputeksnētājiem

{SWD(2023) 18 final}

1. IEVADS

Savvaļas apputeksnētāju iznīkšana un šā procesa sekas uz nodrošinātību ar pārtiku, cilvēku veselību, dzīves kvalitāti un ekosistēmu darbību rada nopietnas bažas visā sabiedrībā. Tas ir arī rosinājis aicinājumus izlēmīgi rīkoties, lai novērstu šīs iznīkšanas cēloņus, jo īpaši uz to aicina zinātnieki un pilsoniskā sabiedrība. Viens no jaunākajiem piemēriem ir Eiropas pilsoņu iniciatīva “Glābiet bites un zemniekus”¹, kurā tiek pausts aicinājums pāriet uz bitēm draudzīgāku lauksaimniecību un kura tika veiksmīgi iesniegta Eiropas Komisijai 2022. gada oktobrī pēc tam, kad no ES iedzīvotājiem tika savākti vairāk nekā viens miljons atbalsta parakstu.

Aptuveni četras no piecām kultūraugu un savvaļas ziedaugu sugām Eiropā vismaz zināmā mērā ir atkarīgas no dzīvnieku veiktās apputeksnēšanas, ko nodrošina tūkstošiem kukaiņu sugu. Šis pakalpojums sniedz taustāmus ieguvumus ekonomikai — tiek lēsts, ka tā ieguldījums ES lauksaimniecības izlaidē ir vismaz 5 miljardi EUR gadā². Lielākā daļa būtisko ieguvumu, ko nodrošina apputeksnētāji, joprojām nav izteikta kvantitatīvi, piemēram, to ieguldījums uztura nodrošināšanā un veselībā vai ekosistēmas veselības un noturības saglabāšanā, apputeksnējot savvaļas augus.

Tomēr Eiropa un visa pasaule³ saskaras ar būtisku savvaļas apputeksnētāju skaita samazināšanos. Kā norādīts Eiropas Sarkanajā grāmatā⁴, aptuveni katras trešās bišu, tauriņu un ziedmušu sugas populācija sarūk. Turklāt katrai desmitajai bišu un tauriņu sugai un katrai trešajai ziedmušu sugai draud izzušana. Lai gan šie skaitļi vien jau ir satraucoši, pilnīga aina vēl nav zināma. Padziļinoties izpratnei par apputeksnētāju stāvokli, varētu atklāties vēl satraucošāka situācija⁵.

Apputeksnētāju iznīkšana apdraud gan dabu, gan cilvēku labklājību. Apputeksnētāju zudums mazina lauksaimniecības produktivitāti ilgtermiņā, vēl vairāk saasinot tendenci, ko ietekmē citi faktori, jo īpaši pašreizējā ģeopolitiskā situācija saistībā ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu.

2022. gada decembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu 15. konferencē (*COP15*) tika apspriesti globāli centieni risināt ar bioloģiskās daudzveidības krīzi saistītus jautājumus. Šie globālie centieni ir jāpapildina ar tādiem vērienīgiem pasākumiem bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai ES līmenī, kuru neatņemama sastāvdaļa ir apputeksnētāji.

¹ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_en Eiropas Komisija atbildēs uz šo Eiropas pilsoņu iniciatīvu, sniedzot īpašu paziņojumu 2023. gadā.

² Vysna, V., Maes, J., Petersen, J.E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., Ekosistēmu un to pakalpojumu uzskaitē Eiropas Savienībā (*INCA*). Noslēguma ziņojums par II posma īstenošanu *INCA* projektā, kura mērķis ir izstrādāt izmēģinājuma projektu integrētai ekosistēmu kontu sistēmai ES. Statistisks pārskats. Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2021.

³ *IPBES (2016). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production* [Starpvaldību zinātnes un politikas platforma par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem (*IPBES*), “Novērtējuma ziņojums par apputeksnētājiem, apputeksnēšanu un pārtikas ražošanu”].

⁴ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁵ *Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots ES Apputeksnētāju iniciatīvai* (SWD(2018) 302), 3. lpp.

2018. gadā Komisija pieņēma pirmo ES satvaru nolūkā novērst savvaļas apputeksnētāju iznīkšanu — ES Apputeksnētāju iniciatīvu⁶. Šajā iniciatīvā noteikti ilgtermiņa mērķi 2030. gadam un visaptverošs tādu darbību kopums, kas ir jāīsteno īstermiņā un vidējā termiņā. Šo iniciatīvu stingri atbalsta dažādas ieinteresēto personu grupas, un tā ir izraisījusi lielu sabiedrības interesi. Šīs iniciatīvas mērķus ir būtiski veicinājis Eiropas zaļais kurss.

ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam⁷ ir noteikts vispārējais mērķis līdz 2030. gadam apvērst apputeksnētāju iznīkšanas tendenci un daudzveidības samazināšanās tendenci to saistību un mērķrādītāju ietvaros, kas attiecas uz dabas atjaunošanu ES. Ar šo stratēģiju tika izveidota arī ES Biodaudzveidības platforma, kuras ietvaros savukārt tika izveidota darba grupa jautājumos, kas attiecas uz apputeksnētājiem, kā galvenā pārvaldības platforma Apputeksnētāju iniciatīvas kontekstā. Citas iniciatīvas saskaņā ar Eiropas zaļo kursu, piemēram, stratēģija “No lauka līdz galdam”, Nulles piesārņojuma rīcības plāns, Mežu stratēģija un ES Klimatadaptācijas stratēģija⁸, palīdz novērst apdraudējumus apputeksnētājiem.

Šajā paziņojumā ir izklāstīts pārskatītais ES Apputeksnētāju iniciatīvas rīcības satvars, kas balstās uz visaptverošām apspriedēm ar ieinteresētajām personām un institucionālām atsauksmēm⁹ no Eiropas Parlamenta, Padomes, Reģionu komitejas un Eiropas Revīzijas palātas. Tajā paredzētas darbības, kuras ES un tās dalībvalstīm ir jāveic, lai līdz 2030. gadam apvērstu apputeksnētāju iznīkšanas tendenci.

Veicot pārskatīšanu, tika ņemts vērā pārskats par panākto progresu ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanā, kuru Komisija sagatavoja 2021. gadā¹⁰. Minētais pārskats parādīja, ka, lai gan šī iniciatīva joprojām ir derīgs politikas instruments, vēl arvien ir jāpārvar lielas problēmas, lai apturētu un apvērstu apputeksnētāju iznīkšanas tendenci. Jo īpaši ir jāveic papildu pasākumi, lai rezultatīvi apkarotu šīs iznīkšanas virzītājspēkus, ieviešot stingrus uzraudzības un pārvaldības mehānismus. Pārskatā tika pausts aicinājums šo iniciatīvu pārskatīt, lai varētu sasniegt tās ilgtermiņa mērķus.

Pārskatīšanā tiek ņemts vērā arī Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums¹¹ par ES darbībām savvaļas apputeksnētāju aizsardzībai. Šajā ziņojumā tika identificēti trūkumi svarīgās ES rīcībpolitikās, kurās uzmanība tiek pievērsta galvenajiem savvaļas apputeksnētāju apdraudējumiem, un Komisijai tika ieteikts izvērtēt nepieciešamību iekļaut īpašus pasākumus, lai novērstu apdraudējumus, kuri pašlaik Apputeksnētāju iniciatīvā nav ņemti vērā. Tajā arī tika uzsvērtā nepieciešamība labāk integrēt ES bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un lauksaimniecības politikā darbības, kuru mērķis ir savvaļas apputeksnētāju aizsardzība, un uzlabot savvaļas apputeksnētāju aizsardzību pret pesticīdiem.

2022. gada jūnijā Komisija iesniedza priekšlikumu Regulai par dabas atjaunošanu¹², lai nostiprinātu tiesību aktos Biodaudzveidības stratēģijas mērķi — tajā paredzēts juridiski saistošs

⁶ [ES Apputeksnētāju iniciatīva](#) (COM(2018) 395).

⁷ [ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam](#) (COM(2020) 380).

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_21_6687

⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/pollinators/policy_en.htm

¹⁰ [Ziņojums “Progress ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanā”](#) (COM(2021) 261 final).

¹¹ [ERP Īpašais ziņojums Nr. 15/2020](#).

¹² [Eiropas Komisijas priekšlikums Regulai par dabas atjaunošanu](#) (COM(2022) 304).

mērķrādītājs ES dalībvalstīm, t. i., līdz 2030. gadam apvērst apputeksnētāju populācijas sarūkšanas tendenci un pēc tam saglabāt pieauguma tendences. Regula par dabas atjaunošanu un šī pārskatītā Apputeksnētāju iniciatīva ir savstarpēji saistītas — tiesību akta priekšlikums dod dalībvalstīm iespēju savos nacionālajos atjaunošanas plānos lemt par visiedarbīgākajiem pasākumiem minētā mērķrādītāja sasniegšanai. Darbības šajā pārskatītajā iniciatīvā, kas aptver plašu ES rīcībpolitiku klāstu, ir vērstas uz to, lai atbalstītu un papildinātu nacionālos atjaunošanas pasākumus, kas nepieciešami saskaņā ar priekšlikumu Regulai par dabas atjaunošanu.

2. ES RĪCĪBA, LAI APVĒRSTU APPUTEKSNĒTĀJU IZNĪKŠANAS TENDENCI

Pārskatītajā Apputeksnētāju iniciatīvā ir noteikti mērķi 2030. gadam un ar tiem saistītās darbības saskaņā ar trim prioritātēm:

I prioritāte: uzlabot zināšanas par apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņiem un sekām;

II prioritāte: uzlabot apputeksnētāju saglabāšanu un novērst to iznīkšanas cēloņus;

III prioritāte: iesaistīt plašu sabiedrību un veicināt stratēģisko plānošanu un sadarbību visos līmeņos.

Nākamajās nodaļās šīs prioritātes un ar tām saistītās darbības ir izskaidrotas sīkāk. Pielikumā sniegtajā tabulā ir uzskaitītas visas darbības.

2.1. I PRIORITĀTE. Uzlabot zināšanas par apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņiem un sekām

Rīcība, ar ko palīdz apputeksnētājiem, ir stingri zinātniski jāpamato. Kopš 2018. gada ir panākts ievērojams progress, apkopojot praktiskas zināšanas par apputeksnētāju saglabāšanu, taču joprojām pastāv ievērojamas zināšanu nepilnības. Ir vajadzīgi papildu centieni, lai ieviestu stabilu ES mēroga sistēmu apputeksnētāju uzraudzībai, veiktu kritiski svarīgus novērtējumus un telpiskās analīzes, kā arī veicinātu mērķtiecīgas pētniecības un inovāciju darbības.

Izveidot visaptverošu uzraudzības sistēmu

Lai veiktu rezultatīvus pasākumus apputeksnētāju populāciju saglabāšanai un atjaunošanai, ir jākartē to izplatība, stāvoklis un tendences, nodrošinot pietiekami precīzu detalizāciju telpā un laikā. Tādēļ ir nepieciešama stabila ES mēroga uzraudzības shēma, kas ilgā laikposmā un pietiekami bieži nodrošina regulāru informāciju. Komisija un dalībvalstis izstrādā šo uzraudzības metodiku, balstoties uz ES Apputeksnētāju uzraudzības shēmas (EU-PoMS) tehniskajām iespējām¹³. Lai precīzi izmērītu tendences apputeksnētāju daudzuma un daudzveidības ziņā un ticami novērtētu panākto progresu virzībā uz to, lai apvērstu minētās iznīkšanas tendences, uzraudzības pasākumi būs jāveic pietiekami daudzās vietās. Saskaņā ar priekšlikumu Regulai par dabas atjaunošanu dalībvalstīm būtu pienākums katru gadu veikt apputeksnētāju sugu uzraudzības pasākumus, ievērojot standartizētu metodiku.

¹³ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122225>

Turklāt būtu jāuzrauga arī galvenie apdraudējumi saistībā ar apputeksnētāju iznīkšanu. Eiropas iniciatīva bioloģiskās daudzveidības monitoringam lauksaimniecības ainavās (*EMBAL*)¹⁴, kuras ietvaros apkopo informāciju par apputeksnētāju dzīvotnēm lauksaimniecības ainavās, un *Insignia* projekts¹⁵, kura mērķis ir uzraudzīt pesticīdus un citus piesārņotājus, izmantojot medus bites kā bioindikatoru, piedāvā efektīvus veidus, kā novērst informācijas trūkumu par apputeksnētāju dzīvotņu stāvokli un vides piesārņojumu. Šie procesi ir sistemātiski jāīsteno ilgtermiņā. Integrēta satvara izveide apputeksnētāju iznīkšanas, tās cēloņu un seku uzraudzībai saskaņā ar *DPSIR* (virzītājspēku, spiediena, valsts ietekmes, reaģēšanas) intervences modeli ļautu sekot līdzi attiecīgo politikas darbību iznākamam un darbības rezultātiem.

Atbalstīt pētniecību un novērtēšanu

Pētniecības un inovāciju pasākumi arī turpmāk būs nepieciešami, lai radītu praktiskas zināšanas, kuru pamatā ir sistemātiski vākti dati un informācija, un to atbalsta ES pētniecības un inovāciju pamatprogramma “Apvāršnis Eiropa”, kā arī valstu centieni pētniecības jomā. Mums ir labāk jāizprot apputeksnētāju kopienu taksonomiskā un funkcionālā daudzveidība un to izplatība, kā arī apdraudējumi apputeksnētājiem un to mijiedarbība. Šī mijiedarbība jo īpaši attiecas uz mazāk sprototiem apdraudējumiem apputeksnētājiem (sk. II prioritāti).

Būs arī jāturpina attīstīt novērtēšanas rīkus, piemēram, Sarkanajā grāmatā sniegtos novērtējumus un galveno apputeksnētāju apgabalu kartēšanu ES mērogā, lai varētu veikt mērķtiecīgas saglabāšanas un atjaunošanas pasākumus.

Veicināt spēju veidošanu un zināšanu apmaiņu

Uzraudzība un pētniecība ir resursietilpīgas jomas, un finanšu resursi un cilvēkresursi būs jāizmanto izmaksu ziņā efektīvi. Šajā sakarā var palīdzēt pētniecības infrastruktūras stratēģiska attīstība, uzraudzības rīki un zināšanas. Īpaši svarīgi būs paaugstināt gan profesionālās zinātnes, gan amatierzinātnes kapacitāti veikt taksonomijas darbu, nodrošinot darba, izglītības un apmācības iespējas.

Esošie tiešsaistes rīki, piemēram, ES Apputeksnētāju informācijas strops un Bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēma Eiropai (*BISE*), būtu pilnībā jāizmanto, lai apmainītos ar uzraudzības rezultātiem un pētniecības un inovācijas gaitā iegūtajām zināšanām. Tas prasa iesaistīšanos gan ES, gan valstu līmenī, saņemot Eiropas Vides aģentūras atbalstu. Zināšanu apmaiņa apvienojumā ar atvērto piekļuvi datiem palielinās publisko investīciju efektivitāti un nodrošinās pārskatāmību zinātnes un politikas procesos un lēmumu pieņemšanā.

2.2. II PRIORITĀTE. Uzlabot apputeksnētāju saglabāšanu un novērst to iznīkšanas cēloņus

Lielākos apdraudējumus savvaļas apputeksnētājiem citstarp rada zemes izmantojuma maiņa (arī urbanizācija), intensīva lauksaimniecības pārvaldība (arī pesticīdu lietošana), vides piesārņojums (arī gaismas piesārņojums), invazīvās svešzemju sugas un klimata pārmaiņas. Var rasties arī citi apdraudējumi, palielinot spiedienu uz apputeksnētājiem. Daži apdraudējumi, piemēram, intensīvā lauksaimniecība un pesticīdu lietošana, ir labāk izprotami nekā citi. Atbilstīgie

¹⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

¹⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

pasākumi to ietekmes mazināšanai ir labi zināmi. Steidzami ir nepieciešams strauji kāpināt šo pasākumu ieviešanu.

Attiecībā uz citiem apdraudējumiem, piemēram, piesārņojumu ar ķīmiskām vielām, gaisa piesārņotājiem un smagajiem metāliem, zināšanas nav pietiekamas, lai novērtētu to ietekmes uz apputeksnētājiem apmēru un izplatību vai lai izstrādātu atbilstošu intervences stratēģiju. Šajā jomā ir nepieciešami papildu uzraudzības pasākumi un pētniecības un inovāciju darbības, lai nodrošinātu zinātniski pamatotu reakciju uz apputeksnētāju iznīkšanas tendenci.

Uzlabot apputeksnētāju sugu un dzīvotņu saglabāšanu

Apputeksnētāju populācijas ir pakļautas spiedienam dažādās ainavās un zemes izmantojumos, kas savstarpēji mijiedarbojas, vēl vairāk pastiprinot kaitīgo ietekmi. Tāpēc darbības šīs ietekmes mazināšanai nevajadzētu veikt izolēti, bet tās ir jāsaskaņo starp nozarēm un labi jāizplāno, lai nodrošinātu konsekveni, sinerģiju un izmaksu efektivitāti.

Aizsargājamo teritoriju izveide un atbilstīga zemes apsaimniekošana ir pamats tam, lai saglabātu apputeksnētāju sugu bagātīgo daudzveidību. Balstoties uz to, būtu jāīsteno stratēģiski izplānotas atjaunošanas darbības, lai nodrošinātu pietiekamas teritorijas ar pareizi savienotām un augstvērtīgām apputeksnētāju dzīvotnēm. Sugu saglabāšanas plāni¹⁶ ir galvenais instruments, lai koordinētu šādu stratēģisku pieeju, jo īpaši attiecībā uz visvairāk apdraudētajām sugām. Tajos ir sniegta informācija par katras sugas stāvokli, ekoloģiju, apdraudējumiem un pašreizējiem saglabāšanas pasākumiem, kā arī ir uzskaitītas galvenās darbības, kas jāveic, lai uzlabotu to saglabāšanas stāvokli visā izplatības areālā ES. Komisija pašlaik izstrādā trīs saglabāšanas plānus noteiktām apdraudēto apputeksnētāju sugu grupām. Divi plāni attieksies uz lauksaimniecības un meža ainavām visā ES, bet trešais — uz konkrētu ģeogrāfisko apgabalu, proti, Kanāriju salām. Pēc izstrādes pabeigšanas to plaša ieviešana un īstenošana būtu jānodrošina ar atbalstu no dažādiem finansējuma avotiem, arī no programmas “LIFE”.

Apputeksnētāju saglabāšanai vajadzētu būt pareizi integrētai aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanā, jo īpaši *Natura 2000* tīklā. Daudzi dzīvotņu veidi, kurus aizsargā Dzīvotņu direktīva, ir būtiski apputeksnētājiem. Apputeksnētāju kā tipisku sugu iekļaušana šo dzīvotņu saglabāšanas stāvokļa uzraudzībā un novērtēšanā palīdzētu racionalizēt apputeksnētāju saglabāšanu *Natura 2000* apsaimniekošanas plānos.

Apputeksnētāju uzraudzības ieviešana palīdzēs labāk kartēt retas un apdraudētas apputeksnētāju sugas. Šī informācija būtu jāizmanto, lai precizētu saglabāšanas un atjaunošanas centienus un noteiktu jaunas aizsargājamās teritorijas saistībā ar ES mērķrādītāju līdz 2030. gadam sasniegt 30 % aizsargājamo teritoriju kopapjomu saskaņā ar ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam.

Zemes izmantošana un izmaiņas zemes izmantojumā, piemēram, intensifikācija lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, urbanizācija un infrastruktūras attīstība var negatīvi ietekmēt apputeksnētājus, samazinot apputeksnētāju dzīvotņu pieejamību un palielinot to sadrumstalotību. Ir vajadzīga integrēta pieeja dabas un kultūras ainavām, lai novērstu dzīvotņu sadrumstalotību. To var panākt, veidojot stratēģiski izplānotu dzīvotņu aptvēruma tīklu, kas kopumā nodrošina saistītu infrastruktūru visā ainavā pāri biogeogrāfisko un administratīvo apgabalu robežām. Šādi

¹⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Action+plans>

apputeksnētāju ekoloģiskie koridori, kurus mēs piedāvājam saukt par “sanošajām līnijām”, ļautu sugām pārvietoties, meklējot barību, pajumti, kā arī ligzdošanas un vairošanās vietas. Turklāt šie koridori darbotos kā migrācijas ceļi sugām, kuras ietekmē klimata pārmaiņas, un tādējādi atbalstītu pielāgošanās centienus. Telpiskās plānošanas procesi visos pārvaldības līmeņos ir kritiski svarīgi veiksmīgai sanošo līniju tīkla ieviešanai.

Arī turpmāk būtu jāatbalsta darbības, kas paredzētas apputeksnētājiem dažādās ainavās, izmantojot ES fondus, jo īpaši ES Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP), kohēzijas politikas fondus un programmu “*LIFE*”. Dalībvalstīm arī stingri būtu jāatbalsta un jāveicina pārrobežu sadarbība šajā jomā.

Atjaunot apputeksnētāju dzīvotnes lauksaimniecības ainavās

Zināmie spiediena veidi ietver noteiktas lauksaimnieciskās saimniekošanas metodes, piemēram, monokultūru audzēšanu, plašu pesticīdu izmantošanu un intensīvu augsnes apstrādi, ganīšanu vai pļaušanu, kā arī attiecīgā gadījumā zālāju pārmērīgu mēslošanu¹⁷, izraisot apputeksnētāju iznīkšanu lauksaimniecības ainavās. Apputeksnētājiem draudzīgu agrotehnisko metožu, jo īpaši agroekoloģijas, plašāka izmantošana ir galvenais līdzeklis šīs tendences apvēršanai.

KLP ir viens no galvenajiem instrumentiem šādas pārejas atbalstam, izmantojot tādas pasākumus kā bioloģiskā lauksaimniecība, ainavu elementu uzturēšana un attīstība, agromežsaimniecība, samazināta ķīmisko vielu izmantošana un apputeksnētājiem draudzīgu augu aizsardzība ganībās un buferjoslās. 2023.–2027. gadā KLP pārvaldīs jauna zaļā arhitektūra ar stingrākām bāzes prasībām un jaunām ekoshēmām saskaņā ar I pīlāru apvienojumā ar pasākumiem saskaņā ar II pīlāru, piemēram, agrovides un klimata pārvaldības saistībām. Apputeksnētājiem labvēlīgi pasākumi lauksaimniecības ainavās būtu jāplāno stratēģiski un koordinēti, pamatojoties uz vietējā līmenī identificētajām vajadzībām. Apputeksnētājiem draudzīgas ainavas ir bioloģiski daudzveidīgas, bagātas ar ainavu elementiem un nodrošina pietiekamu daudzumu augstvērtīgu un pareizi savienotu dzīvotņu¹⁸.

KLP ietvaros dalībvalstis var izstrādāt stratēģiskus intervences pasākumus, kas veicina konkrēto ekonomisko, vides un sociālo mērķu sasniegšanu. Piemēram, uz rezultātiem balstītas maksājumu shēmas var padarīt šo pieeju iedarbīgāku un nodrošināt lielāku elastību un stimulus lauksaimniekiem īstenot videi nekaitīgu praksi. Turklāt dalībvalstis tiek mudinātas mazināt spiedienu ainavu līmenī, izmantojot kolektīvas shēmas, kas stimulē lauksaimnieku sadarbību agrovides un klimata saistību kolektīvā īstenošanā.

Dalībvalstu izstrādātajos KLP stratēģiskajos plānos¹⁹ ir iekļautas dažādas darbības ar lielu potenciālu apputeksnētāju aizsardzības kontekstā. Piemēram, vairāku plānu mērķis ir izveidot savvaļas apputeksnētāju barošanās vietas, piemēram, puķu joslas, viengadīgo nektāraugu audzētavas vai citus piemērotus ainavas elementus. Citas saistības attiecas uz neproduktīvu platību ierīkošanu aramzemē, lai citstarp uzlabotu apputeksnētāju stāvokli un palielinātu pārtikas nodrošinājumu apputeksnētājiem kukaiņiem. Šo plānu mērķis var būt arī ķīmisko augu

¹⁷ [Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots ES Apputeksnētāju iniciatīvai](#) (SWD(2018) 302 final).

¹⁸ [IPBES \(2016\). Assessment report on pollinators, pollination and food production.](#)

¹⁹ KLP stratēģiskie plāni stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī.

aizsardzības līdzekļu aizstāšana ar bioloģiskām kaitīgo organismu apkarošanas metodēm, būtiski veicinot apputeksnētāju aizsardzību.

Būtiski ir jāmazina arī riski, ko rada agroķīmiskie preparāti (jo īpaši pesticīdi un liela barības vielu slodze). Tas prasa kopīgus pūliņus un sadarbību starp valsts iestādēm un lauksaimniekiem. Lauku saimniecību konsultanti, kas ir pietiekami apmācīti par bioloģiskās daudzveidības un apputeksnētāju saglabāšanas jautājumiem, kā arī demonstrējumu un saziņas aktivitātes ir galvenie elementi, kas veicinās mērķtiecīgu pasākumu pareizāku ieviešanu. Intervences pasākumu ietekmes novērtēšanai būtu jāizmanto stabili rādītāji, kas balstīti uz ES mēroga apputeksnētāju uzraudzības metodiku (sk. I prioritāti), kad tie būs pieejami. Saskaņā ar KLP pēc dalībvalstu iniciatīvas tehnisko palīdzību, tāpat kā citus finansējuma avotus, var izmantot, lai atbalstītu apputeksnētāju uzraudzības shēmas (*EU-PoMS*) ieviešanu.

Samazināt pesticīdu izmantošanas ietekmi uz apputeksnētājiem

Pesticīdi joprojām ir galvenais apputeksnētāju iznīkšanas cēlonis, un to ietekme ir jāmazina, īstenojot mērķtiecīgu politiku un praksi. ES stratēģijā “No lauka līdz galdam” un Biodaudzveidības stratēģijā Komisija apņēmas samazināt ar pesticīdiem saistīto risku un to lietošanu, kā arī bīstamāko pesticīdu lietošanu par 50 % līdz 2030. gadam. Šos mērķrādītājus ir paredzēts sasniegt, citstarp pieņemot priekšlikumu Regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu (*SUR*)²⁰. Komisija arī veiks papildu darbu nolūkā uzlabot rādītājus, ko izmanto, lai kvantitatīvi izteiktu ar augu aizsardzības līdzekļiem saistītā riska un to lietošanas samazinājumu.

SUR projekta ietvaros Komisija ierosināja arī aizliegt pesticīdu lietošanu jutīgās zonās. Tās citstarp ir dabas saglabāšanas nolūkos aizsargājamas teritorijas, kā arī teritorijas, kur dzīvo apputeksnētāji, kuriem draud izzušana. Iestāžu sarunās Eiropas Parlaments un Padome sīkāk aplūkos šāda aizlieguma aspektus. *SUR* projektā paredzēta arī pastiprināta integrētās augu aizsardzības (IAA) ieviešana. Tādējādi tiek izveidota ar augu aizsardzību saistītu intervences pasākumu hierarhija, kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta zema riska pasākumiem un ķīmiskos pesticīdus izmanto tikai kā galējo līdzekli.

Viena no problēmām, kas raisa arvien lielākas bažas, ir tā, ka dalībvalstis piešķir ārkārtas atļaujas pesticīdiem, kuri vairs nav apstiprināti ES līmenī. Komisija turpinās uzraudzīt šo situāciju un pilnvaros Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (*EFSA*) pārbaudīt, vai pamatojums, ko dalībvalstis sniedz attiecībā uz šīm atļaujām, ir derīgs. Komisija to jau ir atkārtoti darījusi saistībā ar ārkārtas atļaujām noteiktu neonikotinoīdu lietošanai²¹. Turklāt Komisija veic pasākumus, lai uzlabotu tādu zema riska alternatīvu pieejamību, kas aizstātu kaitīgo organismu ķīmisku apkarošanu, jo īpaši saistībā ar bioloģiskiem risinājumiem, piemēram, mikroorganismiem²².

Komisija strādā, lai padarītu stingrāku novērtējumu par pesticīdu radīto risku apputeksnētājiem. Tas ietver riska novērtējuma pastiprināšanu attiecībā uz bitēm²³, lai samazinātu pesticīdu lietošanas nevēlamo ietekmi uz medus bitēm un savvaļas bišu sugām. Turklāt ir steidzami

²⁰ Eiropas Komisijas priekšlikums Regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu (COM(2022) 305).

²¹ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

²² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

²³ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en

jāpaātrina tādu testēšanas metožu pieejamība, kas ļauj noteikt pesticīdu toksicitāti savvaļas apputeksnētājiem. Tāpat arī būtu jānodrošina, ka papildvielas būtu aizliegts lietot augu aizsardzības līdzekļos kopā ar darbīgajām vielām, ja tiek atzīts, ka tiem ir nepieņemama ietekme uz vidi, citstarp apputeksnētājiem.

Uzlabot apputeksnētāju dzīvotnes pilsētu teritorijās

Urbanizācija un infrastruktūras attīstība samazina dabisko apputeksnētāju dzīvotņu pieejamību. Tomēr, ja pilsētu teritorijas plāno un pārvalda pareizi, tās var darboties kā patvērums apputeksnētājiem, jo īpaši plašākā ainavā, kur nav ziedu resursu. Tās var arī uzlabot dzīvotņu savienojamību, nodrošinot tā sauktās “atspēriena punkta” dzīvotnes, piemēram, publiskos parkus, privātos dārzus (arī lauku apvidos), pilsētu saimniecības, apzaļumotas sienas un jumtus.

Komisija ir izstrādājusi pamatnostādnes par apputeksnētājiem draudzīgām pilsētām²⁴, un pilsētām tās būtu jāturpina popularizēt un plaši izmantot. Turklāt apputeksnētāju saglabāšana būtu jāņem vērā, izstrādājot pilsētvides zaļināšanas plānus²⁵. Pilsētu teritorijas ir arī karstie punkti, kur notiek iesaistīšanas pasākumi, tādēļ tām ir svarīga nozīme, lai palielinātu iedzīvotāju iesaisti saglabāšanas pasākumos.

Samazināt invazīvu svešzemju sugu ietekmi uz apputeksnētājiem

Noteiktas invazīvās svešzemju sugas var izdarīt tiešu vai netiešu spiedienu uz apputeksnētājiem. Tās var iznīdēt vietējos apputeksnētājus, ievazāt jaunas slimības un patogēnus vai konkurēt ar vietējiem apputeksnētājiem par pārtikas avotiem. Invazīvie svešzemju augi var izkonkurēt vietējos augus, tādējādi izmainot augu kopienas, no kurām ir atkarīgi vietējie apputeksnētāji.

Lai novērstu tādu invazīvu svešzemju sugu turpmāku introdukciju un izplatīšanos, kuru ietekme uz apputeksnētājiem var būt smaga, tiks apsvērta iespēja tās iekļaut to invazīvo svešzemju sugu sarakstā, kuras rada bažas Savienībai²⁶.

Lai nodrošinātu, ka pesticīdu lietošanas ierobežošana jutīgās zonās neapdraud invazīvo svešzemju augu sugu turpmāko pārvaldību, būs svarīgi palielināt neķīmisku pārvaldības iespēju pieejamību, izmantošanu un efektivitāti.

Apputeksnētājiem kaitīgu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās risks būtu arī vēl vairāk jāsamazina, veicinot apputeksnētājiem draudzīgu vietējo augu un sēklu maisījumu izmantošanu teritorijās, citstarp privātos dārzos, sabiedriskās vietās, uz lauksaimniecības zemes un mežos.

Novērst klimata pārmaiņas un citus apputeksnētāju iznīkšanas cēloņus

Klimata pārmaiņas izmaina vietējos laikapstākļus temperatūras un nokrišņu ziņā un tāpēc var samazināt apputeksnētājiem pieejamos resursus (piem., sausuma dēļ) un izjaukt tādas līdzsvaroti veidojušās augu un apputeksnētāju attiecības kā, piemēram, ziedēšanas laiks un specializētu apputeksnētāju rašanās.

²⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Pollinator-friendly+cities>

²⁵ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

²⁶ [Regula \(ES\) Nr. 1143/2014 par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību.](#)

Jo īpaši sagaidāms, ka daudzas sugas mainīs savu izplatības apgabalu, lai pielāgotos izmainītajiem klimatiskajiem apstākļiem, tādēļ tām būtu jāpārvietojas uz jauniem apgabaliem. Lai gan ES ir izstrādājusi daudzus klimata rīcībpolitiku un stratēģiju kopumus, lai līdz 2050. gadam kļūtu par pirmo klimatneitrālo un klimatnoturīgo kontinentu²⁷, turpmākajās desmitgadēs klimata pārmaiņas nenovēršami ietekmēs Eiropas ekosistēmas. Tāpēc būs svarīgi apsvērt klimata pārmaiņu ietekmi uz apputeksnētājiem un to dzīvotnēm un šajā kontekstā identificēt apputeksnētājiem visjutīgākās zonas, lai izstrādātu un īstenotu mērķtiecīgus seku mazināšanas pasākumus.

²⁷ https://climate.ec.europa.eu/index_lv

Attiecībā uz gaismas piesārņojumu var minēt, ka tā ietekme uz nakts apputeksnētājiem ir labi zināma un tas ļauj veikt īpašus seku mazināšanas pasākumus valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Komisija ir iekļāvusi ieteikumus par gaismas piesārņojuma mazināšanu savās pamatnostādņēs iedzīvotājiem²⁸ un pilsētām²⁹ un turpinās tos popularizēt.

Apputeksnētājus var ietekmēt arī biocīdi. Lai apstiprinātu aktīvās vielas un piešķirtu atļaujas tās saturošiem biocīdiem, ir jāveic stingrs riska novērtējums³⁰. Eiropas Ķīmikāliju aģentūra pašlaik izstrādā īpašu pieeju, kā novērtēt riskus, ko biocīdi rada apputeksnētājiem³¹.

2.3. III PRIORITĀTE. Iesaistīt plašu sabiedrību un veicināt stratēģisko plānošanu un sadarbību visos līmeņos

Palīdzēt iedzīvotājiem un uzņēmumiem rīkoties

Lai īstenotu saistībā ar abām iepriekšējām prioritātēm norādītās darbības, plaši ir jāiesaista visi attiecīgie dalībnieki, arī zinātnieki, politikas veidotāji, iedzīvotāji, lauksaimnieki un uzņēmumi.

Tas būtu jānodrošina ar produktīvu saziņu, iesaisti un tīklošanās pasākumiem. Būtu jāturpina veicināt sabiedrības līdzdalību apputeksnētāju uzraudzībā un saglabāšanā. Šai līdzdalībai būtu jāietver amatierzinātne, kā arī organizēti sabiedrības līdzdalības procesi uzraudzības un saglabāšanas pasākumos visos attiecīgajos līmeņos. Eiropas ilgtspējības kompetences satvars³² var dot iedzīvotājiem iespēju rīkoties šajā sakarā.

Tā kā ir sagaidāms, ka apputeksnētāju iznīkšana būtiski ietekmēs nākamās paaudzes, īpaša uzmanība būtu arī jāpievērš jauniešu iesaistei. Šajā sakarā jaunās tehnoloģijas, piemēram, Apputeksnētāju parka virtuālās realitātes pieredze³³, nodrošina papildu kanālus plašas sabiedrības iesaistīšanai.

Vēl vairāk būtu jāveicina galveno uzņēmējdarbības nozaru iesaistīšanās, izmantojot esošos tīklus, lai veicinātu pamatnostādņu pārņemšanu par rīcību apputeksnētāju saglabāšanai dažādās nozarēs.

Veicināt stratēģisko plānošanu un sadarbību visos līmeņos

Apputeksnētāju iniciatīva būs jāpārvērš labi izstrādātās stratēģiskās pieejas valstu, reģionālā un vietējā līmenī. Tikai konsekventa rīcība visos pārvaldības līmeņos apvēršīs apputeksnētāju iznīkšanas tendenci.

Ar valstu apputeksnētāju stratēģijām būtu jākoordinē un jāstimulē centieni visās attiecīgajās nozarēs un politikās, lai līdz 2030. gadam apvērstu apputeksnētāju iznīkšanas tendenci, citstarp veicot darbības, ko atbalsta ES kohēzijas politikas fondi. Tās būtu jāpārvērš reģionāla un vietēja līmeņa rīcības plānos. Šīs stratēģijas un rīcības plāni ir jāizstrādā pārredzami, cieši sadarbojoties

²⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

²⁹ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

³⁰ https://health.ec.europa.eu/biocides/biocidal-products_lv.

³¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/17234/scoping_paper_pollinators_guidance_en.pdf/7957c0f8-5ded-4a6e-17a7-2a899bbb141a

³² https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

³³ https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/pollinator-park_en

ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām un izmantojot esošos tīklus un platformas, lai veicinātu daudzdalībnieku sadarbību. Vajadzības gadījumā būtu jāizpēta jaunu tīklu un platformu izveides iespējas. Attiecībā uz strīdīgām tēmām un intervences pasākumiem papildu līdzekļus tam, lai novērstu spriedzi starp dažādiem dalībniekiem, citstarp iedzīvotājiem, nodrošina līdzdalības, apspriešanas un koprades procesi. Īpaši svarīga būs aktīva Eiropas Reģionu komitejas darbība, veicinot reģionu iesaistīšanos un sadarbību.

Visbeidzot, apputeksnētāju iznīkšana nav problēma tikai Eiropā vien. ES centieniem vajadzētu būt tādiem, lai papildinātu starptautiskos centienus apvērst šo globālo tendenci saskaņā ar Starptautisko apputeksnētāju iniciatīvu³⁴, izmantojot arī citus attiecīgos starptautiskos forumus.

3. SECINĀJUMS

Ja ES vēlas saglabāt bioloģisko daudzveidību, kas ir būtiska cilvēku labklājībai, nav citas iespējas, kā vien apturēt un apvērst savvaļas apputeksnētāju iznīkšanas tendenci. Ar šo jauno rīcības satvaru saskaņā ar ES Apputeksnētāju iniciatīvu tiek noteikta ES virzība šīs problēmas risināšanas kontekstā. Kopā ar priekšlikumu Regulai par dabas atjaunošanu tas ir jauns kurss attiecībā uz apputeksnētājiem ES.

Šī pārskatītā iniciatīva veicinās Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu, jo īpaši saistībā ar Biodaudzveidības stratēģiju un stratēģiju “No lauka līdz galdam”. Tā arī būtiski sekmēs ES virzību uz attiecīgo ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu un to saistību izpildi, par kurām panākta vienošanās saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt šo jauno rīcības satvaru saskaņā ar šo iniciatīvu un aktīvi iesaistīties tā īstenošanā, cieši sadarbojoties ar visām ieinteresētajām personām.

³⁴ <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-14/cop-14-dec-06-en.pdf>

PIELIKUMS. JAUNS RĪCĪBAS SATVARS

Šajā pielikumā ir sniegts pārskats par mērķiem un darbībām, kas noteikti atbilstīgi katrai pārskatītajā ES Apputeksnētāju iniciatīvā norādītajai prioritātei.

I PRIORITĀTE. Uzlabot zināšanas par apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņiem un sekām		
Mērķi, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam <i>Apputeksnētāju stāvoklis un galvenie to iznīkšanas cēloņi tiek regulāri uzraudzīti, izmantojot ES mēroga uzraudzības sistēmu, kā arī tiek regulāri novērtēti. Tas ir pamats stabilu rādītāju izstrādei, lai informētu par attiecīgās valsts un ES rīcībpolitikas ietekmi uz apputeksnētājiem. Ir novērstas kritiski svarīgās zināšanu nepilnības par apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņiem un sekām sabiedrībai un ekonomikai. Attiecībā uz datiem un informāciju par apputeksnētājiem ir nodrošināta atvērtā piekļuve.</i>		
DARBĪBA		IZPILDES TERMIŅŠ
1. IZVEIDOT VISAPTVEROŠU UZRAUDZĪBAS SISTĒMU		
1.1.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāpabeidz izstrādāt un testēt standartizēto metodiku attiecībā uz ES apputeksnētāju uzraudzības shēmu (EU-PoMS) . Izmantojot šo metodiku, tiks sniegtas ikgadējas datu kopas par apputeksnētāju sugu daudzumu un daudzveidību, nodrošinot atbilstošu statistikas jaudu, lai varētu novērtēt, vai apputeksnētāju iznīkšanas tendence ir apvērsta gan ES, gan valstu līmenī. Tiklīdz minētā metodika būs pieejama, dalībvalstīm šī shēma būtu jāievieš uz vietas.	2026
1.2.	Komisija ar dalībvalstu un Eiropas Vides aģentūras atbalstu izstrādās integrētu satvaru nolūkā uzraudzīt apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņus un sekas ³⁵ . Komisija turpinās atbalstīt sistemātisku datu vākšanu par galvenajiem apdraudējumiem apputeksnētājiem , jo īpaši izmantojot iniciatīvas <i>EMBAL</i> ³⁶ un <i>Insignia</i> ³⁷ .	2026

³⁵ Tas atbilst *DPSIR* (virzītājspēku, spiediena, valsts ietekmes, reaģēšanas) intervences modelim.

³⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

³⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

1.3.	Komisija izstrādās rādītājus par apputeksnētāju populāciju stāvokli un par spiedienu, ar ko tās saskaras, un izpētīs iespējas izstrādāt rādītājus par apputeksnētāju ietekmi uz ekosistēmu veselību, ekonomiku un cilvēku labklājību. Šie rādītāji tiks izstrādāti, lai citstarp palīdzētu novērtēt attiecīgās rīcībpolitikas, piemēram, kopējo lauksaimniecības politiku (saite uz 5.4. darbību).	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
2. ATBALSTĪT PĒTNIECĪBU UN NOVĒRTĒŠANU		
2.1.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta pētniecība un inovācijas saistībā ar apputeksnētāju stāvokli, to iznīkšanas cēloņiem un sekām , kā arī rezultatīvi seku mazināšanas pasākumi . Ar prioritārajiem fundamentālajiem un lietišķajiem pētījumiem, ko atbalsta ES pētniecības un inovāciju pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” un valstu pētniecības centieni, būtu jāpaplašina zināšanu bāze par visām apputeksnētāju grupām un jāuzlabo izpratne par jaunajiem apdraudējumiem attiecībā uz apputeksnētājiem.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
2.2.	Komisija pabeigs Eiropas Sarkanajā grāmatā sniegto novērtējumu attiecībā uz galvenajām kukaiņu apputeksnētāju grupām — bitēm, ziedmušām, tauriņiem un naktstauriņiem.	2024
2.3.	Komisija kopā ar dalībvalstīm un Eiropas Vides aģentūru identificēs un kartēs galvenās apputeksnētāju teritorijas ES, kurām būtu jāpievērš galvenā uzmanība, īstenojot saglabāšanas un atjaunošanas centienus.	2025
3. VEICINĀT SPĒJU VEIDOŠANU UN ZINĀŠANU APMAIŅU		
3.1.	Pamatojoties uz novērtējumu par nepilnībām, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta ieguldījumi, lai palielinātu ES ekspertu spējas apputeksnētāju taksonomijā (t. i., zinātnē par nosaukumu piešķiršanu šiem organismiem, to aprakstīšanu un klasificēšanu), lai apmierinātu pētniecības un uzraudzības vajadzības. Dalībvalstīm būtu jāpastiprina centieni izglītībā un jārada darba iespējas šajā jomā.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
3.2.	Komisija turpinās izstrādāt datubāzi par apputeksnētāju sugām (arī sniedzot katras sugas aprakstu, attēlus un izplatības kartes) un atbalstīs lauka rokasgrāmatu un identifikācijas atslēgu izstrādi, lai atvieglotu apputeksnētāju uzraudzību.	2025
3.3.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveicina atvērtā piekļuve datiem un informācijai , kas iegūta pētniecības un uzraudzības darbībās, kā arī no citiem attiecīgiem datu avotiem, piemēram, no datiem par zemes izmantošanu	Pastāvīgi līdz 2030. gadam

	saskaņā ar KLP integrēto administrācijas un kontroles sistēmu (IAKS).	
3.4.	Komisija un Eiropas Vides aģentūra turpinās veicināt zināšanu apmaiņu, izmantojot ES Apputeksnētāju informācijas stropu ³⁸ un Eiropas bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēmu (BISE) ³⁹ .	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
3.5.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta pētniecības infrastruktūras turpmāka attīstība, kas ir svarīga zināšanu bāzes uzlabošanai par apputeksnētājiem, citstarp balstoties uz esošajām iniciatīvām, piemēram, Zinātnisko kolekciju izplatības sistēmu (<i>DiSSCo</i>) ⁴⁰ un Ilgtermiņa ekosistēmu pētniecību Eiropā (<i>eLTER</i>) ⁴¹ .	2026
II PRIORITĀTE. Uzlabot apputeksnētāju saglabāšanu un novērst to iznīkšanas cēloņus		
Mērķi, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam <i>Ir identificēti un īstenoti atbilstoši saglabāšanas un atjaunošanas pasākumi attiecībā uz apputeksnētājiem un to dzīvotnēm. Ar apputeksnētājiem saistītie pasākumi ir pilnībā integrēti kopējā lauksaimniecības politikā, un dalībvalstis pilnībā izmanto finansējuma iespējas, lai uzturētu un atjaunotu apputeksnētāju dzīvotnes lauku un pilsētu teritorijās, citstarp saskaņā ar ES kohēzijas politiku. Apputeksnētāju dzīvotnes ir faktiski savienotas plašākā ainavā, ļaujot apputeksnētājiem izplatīties visā teritorijā un reaģēt uz nelabvēlīgu klimata ietekmi. Apputeksnētāji ir pasargāti no pesticīdu, citu vides piesārņotāju un invazīvu svešzemju sugu ietekmes.</i>		
4. UZLABOT APPUTEKSNĒTĀJU SUGU UN DZĪVOTŅU SAGLABĀŠANU		
4.1.	Komisija pabeigs izstrādāt plānus attiecībā uz apdraudēto apputeksnētāju sugu saglabāšanu. Divi plāni attieksies uz lauksaimniecības un meža ainavām, bet trešais — uz Kanāriju salām. Komisijai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta to īstenošana.	2026
4.2.	Komisija identificēs apputeksnētājus, kas raksturīgi dzīvotnēm, kuras tiek aizsargātas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu . Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai pasākumos, ko īsteno šo dzīvotņu labā, jo īpaši	Pastāvīgi līdz 2030. gadam

³⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/EU+Pollinator+Information+Hive>

³⁹ <https://biodiversity.europa.eu>

⁴⁰ <https://www.dissco.eu>

⁴¹ <https://elter-ri.eu>

	saskaņā ar <i>Natura 2000</i> apsaimniekošanas plāniem, tiktu ņemta vērā apputeksnētāju saglabāšana. Dalībvalstīm būtu jānodrošina pietiekams finansējums šiem pasākumiem.	
4.3.	Dalībvalstīm būtu jārisina apdraudēto apputeksnētāju sugu vajadzības ⁴² , pārvaldot esošās aizsargājamās teritorijas un apņemoties izveidot jaunas aizsargājamās teritorijas saskaņā ar ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
4.4.	Komisijai un dalībvalstīm ar Eiropas Vides aģentūras atbalstu būtu jāizstrādā projekts apputeksnētāju ekoloģisko koridoru tīklam “ Sanošās līnijas ”, kā arī pasākumu plāns tā īstenošanai. Minētā plāna pamatā būs galveno apputeksnētāju apgabalu kartēšana un jaunu dzīvotņu apgabalu izveide, veicot atjaunošanu. Lai atbalstītu Sanošo līniju tīkla ieviešanu, dalībvalstīm būtu jāintegrē apputeksnētāju saglabāšanas aspekti telpiskās plānošanas politikā valstu, reģionālā un vietējā līmenī.	2027. gads, paredzot pastāvīgu ieviešanu līdz 2030. gadam
4.5.	Komisijai un dalībvalstīm, izmantojot programmu “LIFE” , būtu jāturpina veicināt apputeksnētāju saglabāšanas pasākumus.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
5. ATJAUNOT APPUTEKSNĒTĀJU DZĪVOTNES LAUKSAIMNIECĪBAS AINAVĀS		
5.1.	Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm, lai saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP) palielinātu atbalstu apputeksnētājiem draudzīgai lauksaimniecībai. Dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāīsteno mērķtiecīgi un stratēģiski plānoti intervences pasākumi, lai līdz 2030. gadam apvērstu tendenci, kas raksturo apputeksnētāju iznīkšanu lauksaimniecības ainavās, iekļaujot šos pasākumus KLP un citos attiecīgos instrumentos (piem., valstu vai reģionu dabas saglabāšanas pasākumos). Tām arī būtu jānodrošina konsekvence un sinerģija starp šiem dažādajiem instrumentiem un pasākumiem. Ņemot vērā šo vajadzību, Komisija izpētīs iespējas, kā jautājumu par apputeksnētāju saglabāšanu un atjaunošanu vislabāk risināt nākotnē paredzētajā KLP reformā.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
5.2.	Komisija arī turpmāk mudinās dalībvalstis un ieinteresētās personas apmainīties ar paraugpraksi un organizēt koordinācijas pasākumus saskaņā ar pašreizējo KLP, lai atvieglotu tādu iedarbīgu instrumentu	2027

⁴² Saskaņā ar Eiropas Sarkanajā grāmatā sniegtajiem novērtējumiem; <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>.

	izstrādi un ieviešanu, kas dod labumu apputeksnētājiem, piemēram, uz rezultātiem balstītas maksājumu shēmas un lauksaimnieku kolektīvos pasākumus, citstarp izmantojot ES KLP tīklu un citas ieinteresēto personu platformas.	
5.3.	Dalībvalstīm būtu jāpalielina lauku saimniecību konsultatīvo dienestu kapacitāte apputeksnētāju saglabāšanas un atjaunošanas nolūkā. Dalībvalstīm arī būtu jāīsteno informēšanas un demonstrācijas pasākumi par apputeksnētājiem draudzīgām shēmām.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
5.4.	Komisija turpinās izstrādāt apputeksnētāju indikatoru , lai to integrētu KLP darbības uzraudzības un novērtēšanas sistēmā, tiklīdz būs pietiekami ieviesta ES apputeksnētāju uzraudzības shēma (<i>EU-PoMS</i>).	2026
6. SAMAZINĀT PESTICĪDU IZMANTOŠANAS IETEKMI UZ APPUTEKSNĒTĀJIEM		
6.1.	Komisija prasīs, lai visas dalībvalstis izveidotu sistēmas saskaņā ar attiecīgajām juridiskajām prasībām nolūkā nodrošināt, ka profesionālie augu aizsardzības līdzekļu lietotāji īsteno integrēto augu aizsardzību (IAA) , lai samazinātu augu aizsardzības līdzekļu ietekmi uz apputeksnētājiem.	2026
6.2.	Komisija izvērtēs iespējas uzlabot esošos saskaņotos riska rādītājus vai izstrādāt jaunus, lai labāk novērtētu tendences saistībā ar risku, ko rada augu aizsardzības līdzekļi, un to lietošanu, arī riskus apputeksnētājiem.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
6.3.	Komisija turpinās uzraudzīt ārkārtas atļauju piešķiršanu pesticīdiem, kas ir kaitīgi apputeksnētājiem, un, ja uzskatīs par vajadzīgu, lūgs <i>EFSA</i> izvērtēt dalībvalstu sniegtos pamatojumus. Komisija pilnvaros <i>EFSA</i> izstrādāt īpašus protokolus minēto pamatojumu izvērtēšanai. Ja tiks konstatēts, ka ārkārtas atļaujas ir nepamatotas, Komisija arī turpmāk pieņems lēmumus par to aizliegšanu. Komisija uzraudzīs, kā tiek īstenots vadlīniju dokuments par ārkārtas atļauju piešķiršanu, un, ja nepieciešams, apsvērs iespēju noteikt juridiski saistošus kritērijus saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par to, kādos gadījumos šādas ārkārtas atļaujas drīkst piešķirt.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam

6.4.	Kad būs publicēts pārskatītais Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) Vadlīniju dokuments par bitēm , kas attiecas uz novērtējumu par riskiem, kurus bitēm rada pesticīdu lietošana ⁴³ , Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai šis dokuments tiktu pilnībā apstiprināts un īstenots. Kad būs pieejamas jaunas zināšanas vai modelēšanas rīki, Komisija lūgs <i>EFSA</i> atkārtoti pārskatīt šo dokumentu.	2024
6.5.	Komisija kopā ar dalībvalstīm sagatavos darba plānu, lai izstrādātu, apstiprinātu un grupveidā testētu papildu testēšanas metodes , ar kurām varētu noteikt pesticīdu toksicitāti apputeksnētājiem, citstarp savvaļas apputeksnētājiem. Šajā darba plānā tiks iekļautas testējamās indikatorsugas un tiks analizēta pesticīdu subletālā un hroniskā ietekme . Plānā tiks paredzēts atbalsts šo metožu starptautiskai atzišanai, pamatojoties uz jaunajām testēšanas vadlīnijām, ko izstrādājusi Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO).	2025
6.6.	Komisija sagatavos Īstenošanas regulu ⁴⁴ , kurā tiks noteikta procedūra un kritēriji nepieņemamu papildvielu identificēšanai augu aizsardzības līdzekļos, un tajā tiks ietverti tādi kritēriji vides aizsardzības jomā, kas attieksies uz apputeksnētājiem.	2024
7. UZLABOT APPUTEKSNĒTĀJU DZĪVOTNES PILSĒTU TERITORIJĀS		
7.1.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāmudina pilsētas ieviest ieteikumus, kas izklāstīti rokasgrāmatā par apputeksnētājiem draudzīgām pilsētām ⁴⁵ .	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
7.2.	Izstrādājot pilsētvides zaļināšanas plānus ⁴⁶ , Eiropas pilsētām būtu jāņem vērā prasības par apputeksnētāju saglabāšanu.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
8. SAMAZINĀT INVAZĪVU SVEŠZEMJU SUGU IETEKMI UZ APPUTEKSNĒTĀJIEM		

⁴³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3295>

⁴⁴ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1107/2009 27. pantu.

⁴⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

⁴⁶ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

8.1.	Komisija novērtēs apdraudējumus, ko apputeksnētājiem rada invazīvās svešzemju sugas , kuras vēl nav iekļautas Savienības bīstamo invazīvo svešzemju sugu sarakstā saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1143/2014, un sagatavos riska novērtējumus attiecībā uz problemātiskākajām sugām.	2025
8.2.	Komisija izvērtēs pārvaldības iespējas attiecībā uz invazīvajām svešzemju augu sugām , kas ir viskaitīgākās savvaļas apputeksnētājiem, lai palielinātu neķīmisko pārvaldības iespēju pieejamību, izmantošanu un efektivitāti.	2028
8.3.	Komisija izstrādās pamatnostādnes, lai veicinātu apputeksnētājiem draudzīgu vietējo augu un sēklu maisījumu izmantošanu dažādās teritorijās, citstarp privātajos dārzos, sabiedriskajās vietās, uz lauksaimniecības zemes un mežos.	2027
9. NOVĒRST KLIMATA PĀRMAIŅAS UN CITUS APPUTEKSNĒTĀJU IZNĪKŠANAS CĒLOŅUS		
9.1.	Komisija ar Eiropas Vides aģentūras atbalstu identificēs apputeksnētājiem visjutīgākās zonas klimata pārmaiņu kontekstā , kā arī izstrādās un īstenos mērķtiecīgus riska mazināšanas pasākumus. Dalībvalstīm savās valstu stratēģijās par pielāgošanos klimata pārmaiņām būtu jāņem vērā šo pārmaiņu ietekme uz apputeksnētājiem un to dzīvotnēm.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
9.2.	Dalībvalstīm būtu jāsamazina gaismas piesārņojuma ietekme uz apputeksnētājiem, izstrādājot valstu, reģionālo un vietējo rīcībpolitiku. Komisija veicinās plašai sabiedrībai ⁴⁷ un pilsētām ⁴⁸ paredzētu pamatnostādņu ieviešanu šajā jomā.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
9.3.	Eiropas Ķimikāliju aģentūra izstrādās vadlīnijas par to, kā novērtēt biocīdu radītos riskus apputeksnētājiem.	2024
III PRIORITĀTE. Iesaistīt plašu sabiedrību un veicināt stratēģisko plānošanu un sadarbību visos līmeņos		
Mērķi, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam		

⁴⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

⁴⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

Valstu, reģionālā un vietējā līmenī ir izstrādāti un īstenoti rīcības plāni apputeksnētāju iznīkšanas tendences apvēršanai. Valstu rīcībpolitiku ietekme ir palielināta, efektīvi iesaistot plašu sabiedrību un uzņēmumus. Atsevišķu pasākumu ietekme ir palielināta, uzlabojot attiecīgo dalībnieku sadarbību un koordināciju visos līmeņos. ES uzņemas vadību pasaules līmenī, lai atbalstītu un veicinātu starptautisku rīcību attiecībā uz apputeksnētājiem.

10. PALĪDZĒT IEDZĪVOTĀJIEM UN UZŅĒMUMIEM RĪKOTIES		
10.1.	Komisijai un dalībvalstīm, atbalstot informēšanas un tīklošanās pasākumus, būtu jāturpina palielināt sabiedrības informētību par apputeksnētāju iznīkšanu un būtu jāiesaista sabiedrība rīcībā, lai to novērstu.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
10.2.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveicina amatierzinātne un jāsekmē sabiedrības līdzdalība apputeksnētāju uzraudzībā un saglabāšanā, turklāt jo īpaši būtu jāatbalsta jauniešu iesaiste un līdzdalīga pārvaldība .	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
10.3.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveicina rokasgrāmatu izmantošana par galveno uzņēmējdarbības nozaru rīcību apputeksnētāju aizsardzības kontekstā ⁴⁹ , citstarp izmantojot ES Biodaudzveidības platformu (<i>EU Business @ Biodiversity</i>).	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
11. VEICINĀT STRATĒGISKO PLĀNOŠANU UN SADARBĪBU VISOS LĪMEŅOS		
11.1.	Dalībvalstīm ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem būtu jāizstrādā valstu apputeksnētāju stratēģijas , kuru ietvaros tiktu koordinēti un stimulēti centieni visās attiecīgajās nozarēs un rīcībpolitikās, lai līdz 2030. gadam apvērstu apputeksnētāju iznīkšanas tendenci. Komisija atbalstīs dalībvalstis šajā sakarā, arī izveidojot ES Biodaudzveidības platformas darba grupu apputeksnētāju jautājumos.	2025
11.2.	Komisijai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta un jāveicina rīcība apputeksnētāju saglabāšanai reģionālā un vietējā līmenī , citstarp izmantojot ES kohēzijas politikas fondus. Reģionālajām un vietējām pašvaldībām, cieši sadarbojoties ar ieinteresētajām personām un vietējām kopienām, būtu jāizstrādā rīcības plāni , kas veicinātu	Pastāvīgi līdz 2030. gadam

⁴⁹ Rokasgrāmatas par rīcību apputeksnētāju aizsardzībai tādās nozarēs kā lauksaimniecības pārtika un dzērieni; mazumtirdzniecība; mežsaimniecība; dārzkopība; būvniecība; ainavu arhitektūra; tūrisms; enerģētika; biškopība; ieguves nozares; sk. <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Businesses>.

	ES un valstu centienus līdz 2030. gadam apvērst apputeksnētāju iznīkšanas tendenci.	
11.3.	Eiropas Reģionu komitejai būtu jāatbalsta Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošana vietējās un reģionālajās pašvaldībās, veicinot zināšanu un paraugprakses apmaiņu par to, kā aizsargāt apputeksnētājus. Komisijai un Eiropas Reģionu komitejai būtu jāsadarbojas, lai veicinātu visu pārvaldes līmeņu iesaistīšanos, nodrošinot vietējā un reģionālā līmenī īstenojamajām darbībām pietiekamu atbalstu, pamudinājumus un koordināciju.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
11.4.	Komisija arī turpmāk veicinās daudzdaļībnieku sadarbību , izmantojot esošās platformas, piemēram, ES Biodaudzveidības platformas darba grupu apputeksnētāju jautājumos, <i>Interreg</i> politikas platformu, <i>TAIEX-EIR Peer 2 Peer</i> (vienādranga sadarbības) programmu, ES KLP tīklu un ES Pilsētvides zaļināšanas platformu. Komisija izpētīs papildu vajadzības, lai varētu palielināt spēju sadarbīties vairākiem daļībniekiem ES līmenī.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam
11.5.	Komisijai un daļībvalstīm arī turpmāk būtu jāveicina rezultatīva starptautiska rīcība attiecībā uz apputeksnētājiem, citstarp Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (<i>FAO</i>), Konvencijas par bioloģisko daudzveidību un ESAO ietvaros.	Pastāvīgi līdz 2030. gadam